

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่มีต่อสื่อเสริมประเภทรายการวิทยุกระจายเสียงและรายการวิทยุโทรทัศน์ เพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตัวอย่างประชากร โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากรายชื่อ ในทำเนียบบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีการศึกษา 2525 จำนวน 825 คน โดยผู้ตอบแบบสอบถาม มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มประชากรที่มีต่อสื่อเสริมประเภทรายการวิทยุกระจายเสียงและรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช แบบสอบถามประกอบด้วยคำถามแบบเลือกตอบ แบบมาตราส่วนประเมินค่า และแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังกลุ่มประชากรตามจังหวัดต่าง ๆ จำนวน 825 ชุด มีจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน จำนวน 582 ชุด คิดเป็นร้อยละ 70.55 ของแบบสอบถามทั้งหมด ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลแบบสอบถามที่ได้แล้วนำไปวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย จำแนกตามสื่อเสริม 2 ประเภทคือ รายการวิทยุกระจายเสียงและรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

สื่อเสริมประเภทรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

1. จำนวนครั้งในการรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในชุดวิชาที่ลงทะเบียนเรียนนั้น บัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. มีจำนวนการฟังนาน ๆ จะฟังรายการครั้ง ร้อยละ 49.31 ฟังรายการเกือบทุกครั้งร้อยละ 40.89 โดยมีผู้ไม่ได้ฟังรายการเลย ร้อยละ 3.26
2. สาเหตุที่บัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. ไม่สามารถติดตามรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาได้ทุกครั้งนั้น เป็นเพราะไม่มีเวลาว่างโดยต้องทำงานหรือกิจกรรมอื่นที่ไม่สามารถรับฟังได้ในเวลานั้น คิดเป็นร้อยละ 77.57
3. กิจกรรมขณะรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. ไม่ได้ทำงานขณะรับฟังรายการมากที่สุด ร้อยละ 44.16 ทำงานบ้าน ร้อยละ 32.30 และทำงานในโรงเรียนหรือสำนักงาน ร้อยละ 18.90
4. ลักษณะการรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. มีลักษณะการรับฟังแบบฟังรายการคนเดียวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.12 ส่วนการรับฟังรายการกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในบ้าน มีร้อยละ 18.90
5. ช่วงความยาวของรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในแต่ละรายการนั้น บัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. มีความเห็นว่า รายการที่มีความยาว 20 นาทีมีความเหมาะสมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.22 และความยาว 30 นาทีต่อรายการ ร้อยละ 40.38
6. ช่วงเวลาที่ควรออกอากาศรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในวันจันทร์ถึงวันศุกร์นั้น บัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. เห็นว่า ควรออกอากาศในช่วงเวลา 18.00 - 20.00 น. มากที่สุดร้อยละ 29.95 ช่วงเวลา 20.00 - 22.00 น. ร้อยละ 20.68 ส่วนในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ควรออกอากาศในช่วง 18.00 - 20.00 น. มากที่สุดร้อยละ 17.52 รองลงมาคือ ช่วงเวลา 08.00 - 10.00 น. คิดเป็นร้อยละ 15.79
7. ความเหมาะสมของจำนวนรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาต่อหนึ่งชุดวิชาบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. เห็นว่า จำนวน 17 รายการต่อหนึ่งชุดวิชามีความเหมาะสมมากที่สุด ร้อยละ 74.57 ส่วนความจำเป็นในการขอใช้บริการสำเนารายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อศึกษานั้น เห็นว่า มีความจำเป็นเพราะหากไม่ได้รับฟัง จะได้มีโอกาส

รับฟังมากที่สุด ร้อยละ 34.88 รองลงมาว่ามีความจำเป็นเพราะใช้บททวนเนื้อหาคิดเป็น ร้อยละ 26.98

8. รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาที่บัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. ให้ความสนใจมากที่สุดคือ รูปแบบการบันทึกเหตุการณ์จริง มีระดับความสนใจ 4.47 รองลงมาคือ รูปแบบการสาธิตประกอบกิจกรรมที่กำหนดและสนทนาประกอบการซักถาม มีระดับความสนใจ 4.17 และ 4.00 ตามลำดับ

9. คุณภาพด้านเทคนิคของรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา บัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. มีความเห็นว่า คุณภาพโดยเฉลี่ยมีมาก โดยในด้านผู้ประกาศหรือผู้ดำเนินรายการมีมากที่สุด ที่ระดับความคิดเห็น 4.07 โดยในด้านวิทยากรและผู้ร่วมรายการมีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกันที่ระดับความคิดเห็น 4.06 รองลงมาคือด้านดนตรีประกอบรายการมีระดับความคิดเห็น 3.84

10. คุณภาพด้านเนื้อหาสาระของรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาตามความเห็นของบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีในด้านได้ข่าวสารอันเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตมากที่สุด ที่ระดับความคิดเห็น 3.92 มีการสรุปเนื้อหาสาระตอนท้ายรายการและสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระได้ง่าย มีระดับความคิดเห็น 3.91 และ 3.89 ตามลำดับ

11. ปัญหาและอุปสรรคในการรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. นั้น มีปัญหาในด้านเวลาออกอากาศอยู่ในช่วงของการทำงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.73 รองลงมาคือ คลื่นช้อน คลื่นหายาก คลื่นรบกวนหรือรับฟังไม่ได้ ร้อยละ 55.15

12. ประโยชน์ที่ได้รับจากรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อศึกษานั้น บัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. มีความเห็นว่า สามารถนำไปใช้ในการสอบในแต่ละชุดวิชามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.87 สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ในชีวิตประจำวันหรือประกอบอาชีพ ร้อยละ 33.91 บอกเล่าให้ผู้อื่นได้รับฟังด้วยหรือใช้เป็นหัวข้อในการสนทนาพูดคุย คิดเป็น ร้อยละ 25.59

สื่อเสริมประเภทรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

1. จำนวนครั้งในการรับชมรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ในชุดวิชาที่ลงทะเบียนเรียนนั้น มีลักษณะการรับชมเกือบทุกรายการมากที่สุด ร้อยละ 45.19 นาน ๆ ชมรายการครั้งร้อยละ 40.72 ชมทุกรายการร้อยละ 11.34 และไม่ได้ชมรายการเลยร้อยละ 2.75
2. สาเหตุที่บัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. ไม่สามารถติดตามรับชมรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาได้ทุกครั้งนั้น มีสาเหตุมาจากไม่มีเวลาว่าง ต้องทำงานหรือกิจกรรมอื่นที่ไม่สามารถรับชมได้ในเวลานั้นมากที่สุดร้อยละ 72.87 และไม่มีเครื่องรับโทรทัศน์เป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 12.21
3. กิจกรรมขณะรับชมรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. ปรากฏว่า ไม่ได้ทำงานมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 53.09 ทำงานบ้านร้อยละ 36.26 และทำงานในโรงเรียนหรือสำนักงานร้อยละ 6.53
4. ลักษณะการรับชมรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. มีลักษณะการชมรายการร่วมกับสมาชิกอื่นในบ้านมากที่สุด ร้อยละ 63.40 ชมรายการคนเดียวร้อยละ 29.55 และชมรายการกับผู้เรียนด้วยกัน ร้อยละ 7.05
5. ช่วงความยาวของรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในแต่ละรายการ บัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. มีความเห็นว่า ช่วงความยาวที่เหมาะสมควรมีความยาว 30 นาที ร้อยละ 67.18 ควรมีความยาว 45 นาทีร้อยละ 14.61
6. ถ้ามหาวิทยาลัยมีการขยายเวลาในการออกอากาศรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ช่วงเวลาที่ควรออกอากาศมากที่สุดในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ตามความเห็นของบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. ก็คือ ช่วงเวลา 18.00 - 20.00 น. ร้อยละ 32.86 ควรออกอากาศในช่วง 06.00 - 08.00 น. ร้อยละ 16.12 ส่วนในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ช่วงเวลาที่ควรออกอากาศมากที่สุดคือ ช่วงเวลา 18.00 - 20.00 น. ร้อยละ 23.03 รองลงมาคือ ช่วงเวลา 06.00 - 08.00 น. และ 08.00 - 10.00 น. คิดเป็นร้อยละ 16.86 และ 14.68 ตามลำดับ

7. ความเหมาะสมของจำนวนรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาต่อหนึ่งชุดวิชา บัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. เห็นว่าควรมีจำนวนรายการมากกว่า 7 รายการต่อหนึ่งชุดวิชามากที่สุด ร้อยละ 34.88 ควรมีจำนวน 5 รายการต่อหนึ่งชุดวิชา ร้อยละ 18.56

8. ความสามารถในการรับชมรายการโทรทัศน์ได้ชัดเจนที่สุดจากสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ของบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. เมื่อเปรียบเทียบกันทุกสถานีแล้ว ปรากฏว่า สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7 รับชมได้ชัดเจนมากที่สุดจำนวน 35 จังหวัด สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 อ.ส.ม.ท. รับชมได้ชัดเจนจำนวน 13 จังหวัด สถานีโทรทัศน์ช่อง 5 ขอนแก่น และสถานีโทรทัศน์ช่อง 10 ทาดใหญ่รับชมได้ชัดเจนสถานีละ 6 จังหวัด

9. ความจำเป็นในการขอใช้บริการสำเนารายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. ปรากฏว่า มีความจำเป็นเพราะถ้าไม่ได้รับชมจะได้มีโอกาสรับชมมากที่สุด ร้อยละ 18.38 จำเป็นเพราะใช้บทวนเนื้อหา ร้อยละ 15.81 ไม่จำเป็นเพราะศึกษาจากเอกสารการสอนก็พอแล้ว ร้อยละ 14.43

10. รูปแบบรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาที่บัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. ให้ความสนใจมากที่สุด คือ การสาธิตประกอบการอธิบาย มีระดับความคิดเห็น 4.39 รองลงมา คือ การผสมหลาย ๆ รูปแบบ ข่าวและตอบปัญหา ละครมีสรุปตอนท้าย มีระดับความคิดเห็น 4.13, 3.98 และ 3.94 ตามลำดับ

11. คุณภาพด้านเทคนิคของรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา บัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. มีความเห็นว่า คุณภาพในระดับเฉลี่ยมีมาก โดยเรียงลำดับคุณภาพด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านพิธีกรหรือผู้ดำเนินรายการมากที่สุดที่ระดับความคิดเห็น 4.05 ด้านวิทยากรหรือผู้ร่วมรายการมีระดับความคิดเห็น 4.04 ภาพประกอบตรงกับเนื้อหาหรือคำบรรยาย มีระดับความคิดเห็น 3.99 ส่วนความสามารถของผู้แสดงละครประกอบ มีระดับความคิดเห็น 3.69

12. คุณภาพด้านเนื้อหาสาระของรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา บัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. มีความเห็นว่า มีคุณภาพโดยเฉลี่ยในระดับมาก โดยในด้านความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากเอกสารการสอนมีมากที่สุดที่ระดับความคิดเห็น 4.05 ความสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระและได้ข่าวสารอันเป็นสาระประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต มีระดับความคิดเห็น

เท่ากันที่ 4.03 ส่วนการเกิดความรู้สึกใกล้ชิดกับผู้สอน มีระดับความคิดเห็น 3.60

13. ปัญหาและอุปสรรคในการรับชมรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. ปรากฏว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการรับภาพและเสียงไม่ค่อยชัดเจนหรือรับชมไม่ได้มากที่สุดร้อยละ 57.90 เวลาออกอากาศอยู่ในช่วงทำงานหรือเดินทางกลับบ้านร้อยละ 35.40 ไม่ทราบเวลาออกอากาศหรือจำเวลาออกอากาศไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 29.73

14. ประโยชน์ที่ได้รับจากรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. ปรากฏว่า สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวันหรือประกอบอาชีพมากที่สุดร้อยละ 34.42 สามารถนำไปใช้ในการสอบในแต่ละชุดวิชาร้อยละ 32.54 บอกเล่าให้ผู้อื่นได้รับฟังด้วยหรือใช้เป็นหัวข้อในการพูดคุย ร้อยละ 26.84

อภิปรายผลการวิจัย

ลักษณะการรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงและรับชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. เมื่อมีการเปรียบเทียบลักษณะการรับฟังและรับชมแล้ว ปรากฏว่า สื่อเสริมประเภทรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาได้รับความสนใจมากกว่าอันอาจมีผลมาจากมีทั้งภาพและเสียงดังจะเห็นได้จากการรับชมรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเกือบทุกครั้งในขณะที่รับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อศึกษานาน ๆ ครั้ง ลักษณะการรับชมจะเป็นการชมรายการร่วมกับสมาชิกอื่นในบ้าน ขณะที่มีการรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาแบบรับฟังรายการคนเดียวเป็นส่วนใหญ่ จึงเห็นได้ว่ารายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาจึงเป็นสื่อเสริมในระบบการศึกษาทางไกลที่มีผู้ชมนอกเหนือจากนักศึกษาอีกเป็นจำนวนมากซึ่งสอดคล้องกับที่วิทยากร ท่อแก้ว (2526 : 54) ได้ทำการวิจัยความคิดเห็นของผู้ชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชมาแล้วปรากฏว่า มีผู้ร่วมชมที่มีใช้นักศึกษาอยู่ถึงร้อยละ 52.07 จึงสมควรที่จะจัดรายการดังกล่าวให้มีเนื้อหาสาระอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยทั่วไปเพิ่มขึ้นด้วย โดยมีได้มุ่งจัดรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษาของ มสธ. แต่เพียงกลุ่มเดียว

ผลการรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความยาวของรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา บัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรมีความยาวรายการละ 20 นาที แต่ก็มีจำนวนหนึ่งที่ใกล้เคียงกันให้ความเห็นว่า ควรมีความยาวรายการละ 30 นาที ทั้งนี้ เพื่อลดจำนวนครั้งในการรับฟังลง ซึ่งอาจเป็นผลดีในแง่ที่ผู้ศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน 3 วิชาต้องติดตามรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาชุดละ 17 รายการรวมถึง 51 รายการ ในหนึ่งภาคการศึกษา ถ้าผู้ฟังเป็นผู้ที่ต้องทำงาน จะมีเวลาไม่เพียงพอในการติดตามรับฟังทุกรายการได้ ซึ่งจะพบว่ากรณีที่บัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. มีลักษณะการฟังแบบนานๆ จะฟังรายการครั้ง ซึ่งมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 49.31 จึงสอดคล้องกับผลที่ให้เพิ่มความยาวของรายการเป็น 30 นาที ทำให้จำนวนครั้งลดลงถ้าผู้ฟังมีโอกาสฟังตามข้อมูลที่เสนอก็จะทำให้มีโอกาสรับฟังเนื้อหาของรายการได้มากขึ้น ซึ่งในเรื่องนี้ก็สอดคล้องกับที่ฝ่ายจัดระบบและวิจัยสื่อการศึกษา สำนักเทคโนโลยีการศึกษา (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2524 : 100) ได้ทำการวิจัยเพื่อทดสอบประสิทธิภาพของสื่อประเภทวิทยุกระจายเสียงจากนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนจำนวน 9 วิชา ซึ่งผลปรากฏว่า นักศึกษามีความเห็นว่าคุณภาพรายการละ 30 นาที คิดเป็นร้อยละ 65.06

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา บัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ให้ความสนใจต่อรูปแบบการบันทึกเหตุการณ์จริงมากที่สุดรูปแบบรองลงมา คือ การสาธิตประกอบกิจกรรมที่กำหนด และสนทนาประกอบการซักถาม และละครที่มีสรุปเนื้อหาท้ายรายการตามลำดับ การผลิตรายการจึงควรจัดรูปแบบการเสนอเนื้อหาให้ตรงกับความสนใจเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อให้รายการน่าติดตามขึ้น

3. ประโยชน์ที่ได้จากรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อศึกษานั้น จะพบว่าบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์จะได้ประโยชน์ในการนำความรู้ไปสอบและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน หรือประกอบอาชีพมีจำนวนใกล้เคียงกัน ดังนั้น จุดมุ่งหมายในการผลิตรายการจึงควรให้ครอบคลุมประโยชน์ทั้งสองทางควบคู่กันไป

ผลการรับชมรายการวิทยุโทรทัศน์ เพื่อการศึกษา

1. ช่วงเวลาที่ควรออกอากาศรายการวิทยุโทรทัศน์ เพื่อการศึกษา บัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. มีความเห็นว่าควรเป็นช่วงเวลา 18.00 - 20.00 น. ทุกวัน โดยในวันเสาร์และวันอาทิตย์ควรออกอากาศในช่วง 06.00 - 08.00 น. ด้วย ซึ่งใกล้เคียงกับผลการวิจัย เรื่องความคิดเห็นของผู้ชมรายการโทรทัศน์ เพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (วิทยากร ท่อแก้ว 2526 : 24) ซึ่งปรากฏว่า ช่วงเวลาที่ผู้ชมจะสะดวกในการรับชมรายการคือ 19.00 - 21.00 น. และการวิจัย เรื่องการทดสอบประสิทธิภาพของสื่อการสอนประเภทรายการวิทยุโทรทัศน์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2524 : 67) ซึ่งพบว่าในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ช่วงเวลาที่นักศึกษาสะดวกที่จะชมรายการวิทยุโทรทัศน์ เพื่อการศึกษา คือ 08.00 - 9.00 น.

2. รูปแบบรายการวิทยุโทรทัศน์ เพื่อการศึกษาที่บัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. ให้ความสนใจมากที่สุด คือ การสาธิตประกอบการอธิบาย การผสมหลาย ๆ รูปแบบในการเสนอเนื้อหา ข่าวและการตอบปัญหา และละครมีสรุปตอนท้ายรายการตามลำดับ จึงควรพิจารณารูปแบบดังกล่าว เพื่อใช้ในการเสนอเนื้อหา โดยในทุกรูปแบบควรมีการสรุปสาระสำคัญตอนท้ายรายการด้วย และควรหลีกเลี่ยงรูปแบบพูดบรรยายล้วน เพราะมีผู้ให้ความสนใจน้อยและเป็นการใช้สื่อประเภทวิทยุโทรทัศน์ เพื่อการศึกษาที่ไม่คุ้มค่าอีกด้วย

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากรายการวิทยุโทรทัศน์ เพื่อการศึกษา บัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์เห็นว่า สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ๆ ในชีวิตประจำวันหรือประกอบอาชีพมากที่สุด จึงควรจัดรายการให้เป็นประโยชน์อย่างกว้างขวางและครอบคลุมถึงประชาชนจำนวนมากที่รับชมรายการด้วย

4. สื่อเสริมทั้งรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เพื่อการศึกษา มีปัญหาและอุปสรรคในลักษณะเดียวกันคือ การรับฟังหรือรับชมไม่ชัดเจน หรือรับฟังรับชมไม่ได้ และเวลาในการออกอากาศอยู่ในช่วงเวลาทำงานหรือเดินทางกลับบ้าน ปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นแนวทางในการที่จะศึกษาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

1. สื่อ เสริมทั้งประเภทรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เพื่อการศึกษา ในรูปแบบการเสนอเนื้อหา ควรมีการสรุปประเด็นสำคัญของรายการในตอนท้ายรายการทุกครั้ง และก่อนเริ่มรายการ ก็ควรแจ้งประเด็นสำคัญในรายการให้ทราบก่อนเข้าสู่รายการเช่นกัน ซึ่ง จะเป็นการชี้แนะถึง เรื่องที่น่าจะเป็นจุดสำคัญในรายการ อันจะส่งผลให้ผู้รับชมรับฟังรายการ นั้น ได้ประโยชน์จากเนื้อหามากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ศึกษาแล้ว ยังอาจจะ เป็นประโยชน์ต่อ ประชาชนทั่วไป ในการได้รับความรู้จากรายการอีกด้วย
2. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ควรจัดทำโครงการพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะของผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เพื่อการศึกษา โดยเฉพาะ ในด้านศิลปการแสดง ตลอดจนความสามารถของวิทยากรในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระได้ อย่างถูกต้อง เข้าใจง่ายและชัดเจน
3. รูปแบบของรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เพื่อการศึกษาที่ได้รับ ความสนใจมาก ควรดำรงรักษาไว้ และหาทางพัฒนาเทคนิคการผลิตรายการในรูปแบบดังกล่าว ให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้รายการที่มีรูปแบบที่นักศึกษาสนใจมาก เป็นสิ่งดึงดูดนักศึกษาให้ติดตาม รับฟังหรือรับชมรายการมากขึ้นอีก คู่กับงบประมาณที่ใช้จ่ายในการผลิต และเป็นประโยชน์ต่อ การเลือกรูปแบบให้สอดคล้องกับ เนื้อหาสาระทางวิชาการ
4. ควรปรับปรุงสื่อ เสริมประเภทรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เพื่อ การศึกษาในแง่ของคุณภาพทางเทคนิคของเสียงและภาพ โดยการเพิ่มสถานีออกอากาศหรือ เพิ่มกำลังส่งรวมทั้งหาทางปรับปรุงช่วงเวลาในการออกอากาศให้สอดคล้องกับความสะดวกของ นักศึกษาซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ประกอบอาชีพแล้ว เพื่ออำนวยความสะดวกในระบบการศึกษาทาง โลกมากยิ่งขึ้น
5. ควรติดตามประเมินผลผู้ฟังและผู้ชมสื่อ เสริมประเภทรายการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทั้งนักศึกษาและประชาชน โดยหาวิธีการที่จะ ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการให้ข้อมูลที่เป็นจริงและทั่วถึง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการ ปรับปรุงและพัฒนารายการให้ได้รับความนิยมจากผู้ฟังและผู้ชม มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป อันจะส่งผลให้การใช้สื่อ เสริมในระบบการศึกษาทางไกล บรรลุดังวัตถุประสงค์ และปณิธานของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในการ เปิดโอกาสทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของชีวิตแก่ ประชาชนได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึงยิ่งขึ้น